

Mathias Kleppen
Saulandsvegen 466
3692 SAULAND

Trondheim, 24.03.2021

Verneområdestyrets ref.:
2019/8590-432.2

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/13296

Saksbehandler:
Kari Nybø Dahl

Avgjørelse i klagesak - vedtak om godkjenning av tegninger av planlagt sankebu på Myklestul i Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde

Miljødirektoratet finner ikke grunnlag for å oppheve tidligere vedtak om tillatelse til riving og oppføring av ny sankebu i Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde. Tillatelsen er gitt ut fra en vurdering av tiltakets påvirkning på verneverdiene og berører ikke de privatrettslige forholdene på eiendommen. Miljødirektoratet opprettholder verneområdestyrets vedtak om godkjenning av tegninger for sankebua. Tegningene vurderes å være i tråd med rammetillatelsen av 27. januar 2020. Klagen tas ikke til følge.

Vi viser til Mathias Kleppens klage av 16. juli 2020, med tilleggsopplysninger i brev av 21. august 2020. Klagen gjelder vedtak fra Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde av 29. juni 2020 om godkjennelse av tegninger til ombygging og tilbygg på eksisterende ystebu og nytt uthus. Klagesaken ble oversendt Miljødirektoratet i brev av 1. oktober 2020.

Sakens bakgrunn

Mathias Kleppen og Roar og Aase Fjeld er hjemmelshavere til eiendommen Myklestul i Hjartdal kommune, gnr./bnr. 110/2 og 5. Eiendommen ligger i Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde. Fjeld har flere ganger siden 2011 søkt om dispensasjon for oppføring av en sankebu i landskapsvernområdet. Første søknad ble godkjent av verneområdestyret i 2012, men ble opphevet av Klima- og miljødepartementet i 2014 etter klage. I 2014 ble det søkt om omdisponering av et båthus ved Myklestulvatnet til sankebu. Verneområdestyret ga tillatelse, men søknaden ble avslått av kommunen etter plan- og bygningsloven. I oktober 2014 ble det på nytt søkt om sankebu med samme plassering som opprinnelig søknad, men også denne søknaden ble avslått etter klage.

Aase Fjeld og Roar M. Fjeld søkte den 20. februar 2016 om riving av eksisterende ystebu på Myklestul, og oppføring av en ny sankebu på samme sted. Det ble i tillegg søkt om en bu for strømaggregat. De omsøkte tiltakene ga et totalareal på 37 m² BYA. Søknaden ble godkjent av Verneområdestyret i vedtak av 30. mai 2016. Etter klage fra naboeiendommer omgjorde Miljødirektoratet tillatelsen i klageavgjørelse 11. september 2017. Begrunnelsen for avslaget var at det ikke var tilstrekkelig landbruksmessig behov for å reise en sankebu.

Advokat Olav Felland søkte den 29. mai 2019 på vegne av Fjeld på nytt om tillatelse til å rive eksisterende ystebu på Myklestul og erstatte denne med en sankebu. I tillegg ble det søkt om å bygge et uthus på 4,8 m² til brukt til do, strømaggregat og andre uthusfunksjoner. Verneområdestyret ga tillatelse i vedtak av 27. juni 2019. Også dette vedtaket ble påklaget.

I klageavgjørelse 27. januar 2020 fikk Aase Fjeld og Roar M. Fjeld tillatelse etter verneforskriften IV punkt 3.2. til ombygging av eksisterende ystebu innenfor eksisterende grunnflate med et tilbygg på inntil 6m². I tillegg fikk de tillatelse etter naturmangfoldloven § 48 til oppføring av et uthus plassert ca. 4 meter fra hovedbygningen slik at bygningsmassen på stedet blir samlet. Miljødirektoratet vurderte at det ikke var grunnlag for en annen vurdering av det landbruksmessige behovet enn tidligere. For landskapsvernområdet er det et formål å hindre utbygging for å sikre landskapets særpreg og egenart, og verneforskriften er restriktiv for når det kan gis tillatelse til nye bygninger. Som begrunnelse for vedtaket er det vist til at ystebua er i dårlig stand og det er generelt sett ikke ønskelig at bygninger blir stående til forfall. Etter en samlet vurdering kom Miljødirektoratet til at det kan gis tillatelse til ombygging av eksisterende ystebu. Det ble lagt vekt på at forskriften åpner for ombygging og tilbygg. Miljødirektoratet satte rammer for tiltakets størrelse, og vilkår om at før bygging skulle tegninger sendes verneområdestyret for godkjenning og fastsetting av vilkår for å ivareta kravene i klageavgjørelsen.

Etter klageavgjørelsen kom sameiepart Kleppen med innsigelser mot tiltaket. Kleppen motsetter seg ombyggingen av ystebua og påklaget vedtaket om bygging av sankebu. Miljødirektoratet vurderte innsigelsene i brev av 27. mai 2020, men fant ikke grunnlag for omgjøring av klageavgjørelsen.

Den 29. juni 2020 fattet Verneområdestyret vedtak om godkjenning av Fjelds tegninger av bygningen. Verneområdestyret legger til grunn at eksisterende ystebu er 25,26 m². Etter tilbygget er BYA for bygget på 31,3 m². Den nye høyden oppgis til å være på 3,6 m. Det er en økning på 0,4 m fra dagens ystebu.

I brev av 20. august 2020 til Hjartdal kommune orienterer Miljødirektoratet kommunen om henvendelsen om at tiltakshaver ikke har nødvendige eiendomsretter til å disponere ystebua slik det er søkt om og gitt tillatelse til. Miljødirektoratet presiserer at det i direktoratets behandling av saken kun er tatt stilling til tiltak i forhold til de verdiene verneforskriften for Brattefjell-Vindeggen skal ivareta, og at de privatrettslige forholdene ikke har vært et tema ved behandlingen.

Klagens innhold

I e-poster til verneområdestyret og til Miljødirektoratet vises det til saksbehandlingsfeil ved vedtaket av januar 2020, både brudd på reglene om veiledning i § 11, utredning i § 17 og forhåndsvarsling i § 16. Det vises til at klager er sameier i eiendommen og ystebua, og dermed part i saken, og at dette medfører at vedtaket er ugyldig. Det vises til tidligere vedtak, og etterspørres dokumentasjon på grunnlaget for at Verneområdestyret kunne gå ut ifra at planene til Fjeld var etter dialog og samtykke mellom partene.

Det vises til at klager i kontakt med Fjeld for noen år siden har gjort det klart at det ikke var enighet i ønskene for ystebua. Det anføres at det foreligger flere materielle feil ved vedtaket av januar 2020. For det første at rettighetene i ystebua oversees i vedtaket, og for det andre at bygget er verneverdig som et kulturminne da bygget trolig er fra slutten av 1800-tallet. For det tredje

påpekes det at Fjeld ikke har et reelt behov om en sankebu som følge av sauedriften, og at det i realiteten er en hytte som oppføres.

Når det gjelder verneområdestyrets vedtak av 29. juni 2020, mener klager at tegningene er vage og dessuten viser et bygg som vil bryte med gammel seterbyggeskikk. Bygget har hyttekarakter. Betongsøylene er ikke i samsvar med byggeskikken i området. Tegningene mangler beskrivelse av kledning, type vinduer, type dører og tak.

Merknader fra Fjeld til klagen

Advokat Olav Felland har kommet med merknader på vegne av Fjeld. Det vises til at Kleppen har vært kjent med planene til Fjeld fra starten av. I brev av 30. september 2015 skrev advokat Olav Felland brev til både Fjeld og Kleppen om at de vurderte å gå til søksmål for å få vedtakene kjent ugyldig. Dette var på et tidspunkt hvor Felland representerte begge partene. Planen om søknad med utgangspunkt i ystebua nevnes. En telefonsamtale i 2018 gjentok dette.

Videre vises det til at Kleppens øvrige anførsler er uriktige. Fjeld driver med sauehold og holder naturlandskapet ved like. Vitneutsagn viser at ystebua er fra 1950, og det vises til at Fylkeskommunen ikke hadde innvendinger til riving i brev av 13. mars 2018. Det påpekes at Kleppen ikke har brukt ystebua de siste årene, og at olla i ystebua uansett ikke kan brukes som drikkevann slik den står i dag.

Verneområdestyrets forberedende klagebehandling

Verneområdestyret viser til at klagen er rettidig da det er innrømmet utsatt klagefrist. Som svar på anførselene i klagen viser Verneområdestyret til sin begrunnelse for godkjennelse av tegningene. Verneområdestyret mener det er utfordringer med å ivareta ystebuas preg når det foretas en modernisering med vinduer og dører. Preget er likevel bevart på grunn av takvinkelen og bruk av stående kledning. Det er satt vilkår om krav til bygningsteknisk uttalelse om bruk av pilarer som fundamentering for bygget.

Verneområdestyret påpeker at de har vært av den oppfatning om at sameiepartene har vært i dialog om Fjelds planer. Når det ikke er tilfellet, understreker Verneområdestyret at vedtaket gjelder dispensasjon fra verneforskriften, og ikke andre lovregler. Privatrettslige forhold må også avklares, men dette er ikke verneområdestyrets anliggende.

Rettslig grunnlag

Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde ble vernet ved kgl.res. 15. desember 2000. Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på et vakkert og egenartet naturlandskap, med urørt høgfjell og fjellskogsområde, det biologiske mangfoldet i området, med villreinstamme og rikt plante- og dyreliv og verdifulle kulturlandskap og kulturminne, jf. verneforskriften kap. III.

Det følger av verneforskriften kap. IV pkt. 1.1 at det er et forbud mot oppføring av nye bygninger. Etter kap. IV pkt. 3.2 kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til mindre tilbygg eller ombygging av eksisterende bygninger i området, når det ikke strider mot verneformålet.

Etter naturmangfoldloven § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Miljødirektoratets vurdering av vårt vedtak av 27. januar 2020

Miljødirektoratets vedtak av 27. januar 2020 var en klageavgjørelse truffet etter klage, og det følger av forvaltningsloven § 28 tredje ledd at klageinstansens vedtak i klagesak ikke kan påklages. Det er dermed ikke klagerett på Miljødirektoratets vedtak. Miljødirektoratet har likevel anledning til å vurdere saken på nytt etter forvaltningsloven § 35.

Som følge av nye opplysninger om privatrettslige forhold, vurderte Miljødirektoratet i brev av 27. mai 2020 om det var gjort saksbehandlingsfeil i saken som påvirket gyldigheten av vedtaket. Det ble i brevet vist til at utgangspunktet for behandling av søknaden om byggetiltak er forholdet mellom søker og bestemmelsene som følger av at området er vernet. Verneforskriften er en offentligrettslig regulering og en søknad/klage skal derfor vurderes ut fra om forskriften gir hjemmel for en tillatelse og om det etter en skjønnsmessig vurdering bør gis en tillatelse. Det foreligger ikke plikt til å innhente kunnskap om privatrettslige forhold, og de privatrettslige rettighetene er fortsatt i behold selv om det er gitt en offentligrettslig tillatelse. Miljødirektoratet la til grunn at det ikke var gjort noen saksbehandlingsfeil og opprettholdt vedtaket.

I klagen vises det til at sameier i eiendommen må anses som part i saken, og at det er en saksbehandlingsfeil at det ikke er varslet om vedtaket.

For at forvaltningsmyndighetene har plikt til å forhåndsvarsle noen, må de regnes som "part", se forvaltningsloven § 16. Hvem som anses som "part" defineres i forvaltningsloven § 2 bokstav e: Etter *første alternativ* er det den som "avgjørelsen retter seg mot", etter *andre alternativ* er det den som saken "ellers direkte gjelder". Forarbeidene til loven legger til grunn at ordlyden skal tolkes snevert. Fjeld er part etter første alternativ ettersom han har søkt om dispensasjon fra verneforskriften, og dermed er den vedtaket retter seg mot.

Spørsmålet er om det å være sameier i eiendommen vedtaket berører, er nok til at en person regnes som en "part" i vedtaket. Det andre alternativet i forvaltningsloven § 2 bokstav e favner en videre krets enn det første alternativet. Det andre alternativet forstås slik at den som får sine rettigheter eller plikter direkte forandret av vedtaket, er direkte berørt og således part i vedtaket.

Et vedtak fra vernemyndighetene vil ikke berøre sameiers rettsstilling i rettsforholdet mellom sameierne. Privatrettslige forhold er ikke en del av vurderingen etter naturmangfoldloven og verneforskriften. Forvaltningsmyndigheten vurderer tiltaket ut fra påvirkning på verneverdiene, og hvorvidt tiltaket er i tråd med de hensyn som skal ivaretas i verneforskriftene. En søker som får en tillatelse til tiltak i et verneområde, må i tillegg ha grunneiers tillatelse før tillatelsen kan iverksettes.

Miljødirektoratet viser til at klagers rettsstilling som sameier ikke er berørt av vedtaket, og at klager derfor ikke er direkte berørt og ikke part i saken etter forvaltningsloven § 2 bokstav e. Vedtaket gir kun Fjeld en tillatelse etter verneforskriften.

Miljødirektoratet finner heller ikke at det er brudd på utredningsplikten. Sakens dokumenter tyder på at forvaltningsmyndigheten har blitt forespeilet et uriktig bilde av sameierpartenes enighet om det omsøkte tiltak. Verneområdestyret legger følgende til grunn i saksframlegget i forkant av vedtak 18. juni 2020:

Områdeforvaltninga har heile tida vore av den oppfatning at Fjeld sine planar har vore i dialog og med samtykke hjå Kleppen. Vi har i den seinare tida fått informasjon om at det ikkje er tilfelle.

Miljødirektoratet var ikke ved behandlingen av klagesaken kjent med de privatrettslige forhold og uenigheten mellom sameierne. Da vedtaket etter verneforskriften kun gjelder forholdet til verneområdet og vurdering av tiltaket opp mot vernebestemmelsene, har de privatrettslige forholdene uansett ikke hatt betydning for vedtaket av 27. januar 2020. Opplysninger om sameiers ønske om alternativ bruk av bygningen kan ha betydning i en skjønnsmessig vurdering av om dispensasjon skal gis, men har ikke betydning for vurdering av om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt. Både lokal og regional kulturminnemyndighet har vurdert bygningens kulturminneverdi. De øvrige anførselene er vurdert både i vårt vedtak av 27. januar 2020, og vurdering av omgjøring i brev av 27. mai 2020.

Miljødirektoratet kan heller ikke se at det er brudd på forvaltningens veiledningsplikt. Ved kontakt med Verneområdestyret er det gitt informasjon om saken og saksgangen, og det er gitt tilbud om møte blant annet for å få utskrift av sakens dokumenter. Miljødirektoratet opprettholder vår vurdering om at det ikke er gjort saksbehandlingsfeil i saken og at vedtaket er gyldig.

Miljødirektoratets vurdering av klagen på Verneområdestyrets vedtak av 29. juni 2020

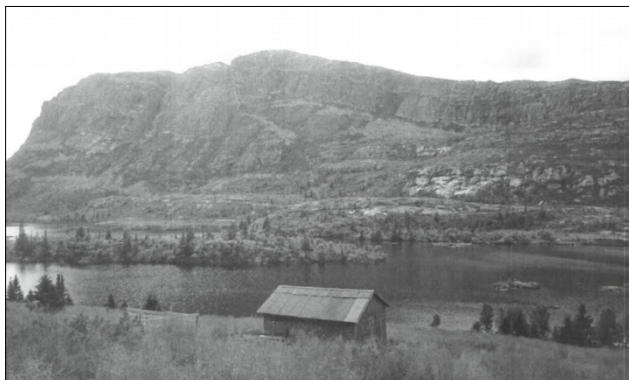
Miljødirektoratet kan som klageinstans prøve alle sider av saken, herunder ta hensyn til nye forhold og forhold som ikke er påberopt av partene, se forvaltningsloven § 34 annet ledd. Miljødirektoratet kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til styret for helt eller delvis ny behandling, se forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Spørsmålet i klagesaken er om tegningene er innenfor tillatelsen gitt i Miljødirektoratets vedtak av 27. januar 2020. I vedtaket ble det satt noen overordnede rammer for å sikre at tiltaket ikke strider mot formålet med vernet, jf. verneforskriften kapittel IV punkt 3:

- et tilbygg kunne reises på 6m²
- høyden på bygget skulle ikke heves
- ombyggingen måtte ikke endre bygningen sitt preg som en "enkel driftsbygning"
- uthuset skal plasseres maksimalt 4 m fra hovedbygningen slik at bygningsmassen er samlet.

Ut fra situasjonsplanen er uthuset plassert i overensstemmelse med vedtaket av 27. januar 2020. Tegningene viser et uthus omtalt med mål 2x2,4 meter. Tegningene er ikke målsatt, men det følger av Miljødirektoratets tillatelse at størrelsen kan være på inntil 4,8 m².

Ut fra tegningene som er godkjent av Verneområdestyret har ny sankebu et totalareal på 31,4m². I vedtaket av 27. januar 2020 ble det gitt tillatelse til bygning innenfor eksisterende størrelse med et tilbygg på inntil 6m². Dagens ystebu er målsatt til 617x410 cm, dvs. et areal på 25,3m². Med et tillegg på 6m² er totalarealet som forutsatt av Miljødirektoratet.

Bilde til venstre er tatt fra tidligere klage av 8. mars 2019. Bilde til høyre er tatt fra Fjelds merknad til klage i brev av 25. mai 2020.

Høyden på sankebua er satt til 3,6 meter, noe som er 0,4 meter høyere enn dagens ystebu. Verneområdestyret har vist til at befaring og oppmåling viser at det er registrert betydelige løsmasser som har seget inn over tid, og måling av muren som ser ut til å være brukbart intakt viser at det fort kan være så mye som 40 cm terrengforskjell mellom hjørne og loddlinje fra møne. Det var også ulik mønehøyde på hver side av bua. Miljødirektoratet er enig i verneområdestyrets vurdering av at det kan godkjennes en mønehøyde på 3,6 meter på bygget.

Når det gjelder vurderingen av om byggets preg er ivaretatt, har verneområdestyret gjort en skjønnsmessig vurdering av dette. En ny bygning vil innebære en viss modernisering når det blir satt inn vindu og dør, men verneområdestyret viser til at når en ser på takvinkel og bruk av stående kledning er så mye av preget ivaretatt at bygningen samlet sett oppfyller forvaltningsplanens krav om "tradisjonell utseende". Miljødirektoratet har ikke merknader til verneområdestyrets vurdering av dette.

Verneområdestyret har satt vilkår for å ivareta forutsetningene i rammetillatelsen fra Miljødirektoratet. Det er blant annet påpekt at det ikke skal bygges kjeller, og at det skal gjøres en byggeteknisk vurdering av behovet for å fundamenterer på dype søyler da det er ønskelig med fundamentering som ikke krever så store inngrep på stedet. Gravearbeid utover det som er nødvendig for oppføring av bygningen krever dispensasjon etter verneforskriften, se punkt IV 1.1.

Miljødirektoratet tar ikke klagen til følge. Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområdes godkjenning av tegninger for ny sankebu på Myklestul vurderes å være i tråd med tidligere gitt tillatelse fra 27 januar 2020.

Når det gjelder de privatrettslige forhold er det vist til at det er en tvist mellom sameierne om tiltaket. De privatrettslige forholdene må vurderes uavhengig av tillatelsen etter verneforskriften. Det er i vedtaket fra Verneområdestyret vist til at tillatelsen gjelder i tre år fra vedtaksdato.

Tillatelsen fra Verneområdestyret gjelder kun i forhold til verneforskriften, tiltakshaver må selv sørge for at andre nødvendige tillatelser er på plass før arbeid igangsettes. Dette gjelder både tillatelse etter plan- og bygningsloven og privatrettslige forhold.

Vedtak

Miljødirektoratet stadfester verneområdestyrets sitt vedtak av 18. juni 2020 om godkjenning av tegninger for ny sankebu på Myklestul innenfor Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde.

Avgjørelsen er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, naturmangfoldloven § 48 og verneforskriften for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Knut Fossum
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

FELLAND OLAV

Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen
landskapsvernområde

Hotellvegen 5

c/o Statsforvalteren i Telemark,
Postboks 2603

3880 DALEN

3702 SKIEN